

УПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС

Інтеграція вищої школи України до загальноєвропейського освітнього простору пов'язана з проблемами, розв'язання яких бачиться у реформуванні системи підготовки кадрів згідно з міжнародними вимогами. В умовах зростання обсягів інформації з багатьох галузей науки, техніки та технології, кардинальних змін у соціальній сфері, висування високих професійних вимог до педагогів необхідно інтенсифікувати процес навчання, створити умови для підготовки висококваліфікованих кадрів, із використанням новітніх технологій і методики навчання.

У багатьох зарубіжних навчальних закладах останнім часом з'явилися так звані гібридні курси (hybrid courses). Це специфічна форма поєднання очного та дистанційного навчання, за якої студент вивчає окремі курси самостійно в електронному форматі, що не виключає його безпосередніх контактів із викладачем. Інтегрування дистанційного навчання в очне спирається на нове трактування змісту поняття «дистанціонування студента від викладача», в якому підкреслюється не фізичний, а педагогічний аспект феномена дистанціонування. Останнє тлумачиться як можливість забезпечення за допомогою дистанціонування студента від викладача його більшої автономності, що дозволяє суттєво покращити організацію самостійної роботи. Інформаційно-аналітичну систему дистанційної освіти представлено навчальним комплексом, у якому об'єднано переваги практично всіх форм викладання навчального матеріалу – підручника; навчального посібника для самостійного вивчення матеріалу; конспекту лекцій; рекомендацій до практичних занять, лабораторних робіт та курсового проектування; довідкової літератури. Сьогодні нові інформаційні технології – невід'ємна частина нашого життя. Вільний доступ до мережі Інтернет дозволяє інтенсифікувати процес навчання (зробити його більш наочним і динамічним), сформувати вміння студентів щодо оперативного опрацювання інформації, підготувати особистість «інформаційного суспільства», сформувати дослідницькі вміння, розвинути комунікативні здібності. Отже, інформаційні технології стають невід'ємною частиною навчального процесу, особливо під час розроблення та впровадження технологій дистанційного навчання. Вони відіграють вирішальну роль як в денній, так і в

заочній формах навчання і забезпечують самостійну роботу студента.

Сьогодні дистанційна форма навчання демонструє свої переваги завдяки високій інформативності, доступності та економічній ефективності. Вона також потребує менше часу та енергії для засвоєння знань, є значно мобільнішою та комфортнішою, ніж інші форми навчання. Саме цими та іншими причинами зумовлено експансію дистанційної форми навчання в усьому світі, а групове навчання в аудиторіях та навчальних залах поступово втрачає свої позиції.

У системі дистанційного навчання виділено основні типи суб'єкта: студент – той, хто навчається; тьютор – той, хто навчає; організатор – той, хто планує навчальну діяльність, розробляє програми навчання, відповідає за розподіл студентів на групи і навчальним навантаженням на тьюторів, вирішує різні організаційні питання; адміністратор – той, хто забезпечує стабільне функціонування системи, вирішує технічні питання.

Дистанційне навчання є сукупністю таких заходів: засоби надання навчального матеріалу студенту; засоби контролю успішності студента; засоби консультації студента програмою-викладачем; засоби інтерактивної співпраці викладача і студента; можливість швидкого доповнення курсу новою інформацією, коригування помилок [1, 3].

Важливим елементом дистанційного навчання є дистанційний курс (ДК). Ще до початку навчання тьютори розробляють ДК за своїми предметами. У процесі навчання курси можна змінювати та доповнювати. Кожний викладач має змогу сам вирішувати, як буде виглядати ДК і які мультимедійні елементи будуть застосовані. Міра і спосіб використання комп'ютерних технологій у процесі підготовки ДК значно впливає на ефективність його засвоєння. Світовий досвід показує, що використання динамічних об'єктів для створення наочних моделей процесів, адаптивне моделювання студента в багатьох випадках значно підвищує навчальну ефективність [2].

Курс розподілено на розділи, які потрібно вивчати у певний час. За матеріалом розділів тьютори створюють і призначають тести і завдання, які також потрібно вчасно проходити. Тьютор має можливість призначувати спеціальні перевірочні тести за відповідними розділами курсу. Тьютор може призначати завдання для підгруп студентів,

тоді завдання розв'язується колективно. Взаємодія між суб'єктами системи дистанційного навчання здійснюється за допомогою системи індивідуальних гостьових книг, форумів, чатів та електронної пошти.

Реалізацію дистанційних технологій щодо певної навчальної дисципліни здійснено в ХНЕУ ім. С. Кузнеця за допомогою персональних навчальних систем (ПНС) на основі платформи Moodle (Modular Object-oriented Dynamic Learning Environment – модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище). ПНС є автоматизованими навчальними системами з наголошенням на їхньому персональному характері та спрямованістю на самостійну роботу. Метою впровадження персональних навчальних систем у навчальний процес ХНЕУ ім. С. Кузнеця є забезпечення якості освіти шляхом змістовного наповнення освітнього середовища, забезпечення рівного доступу учасників навчального процесу до якісних навчальних та методичних матеріалів незалежно від місця їх проживання та форми навчання, створення умов для персоналізації навчання, використання інформаційно-комунікаційних технологій [2].

Трирівнева модель ПНС передбачає впровадження контентного рівня (базове налаштування курсу, структурування контенту: підручники, тексти лекцій і практикумів), інтерактивного рівня (самостійні завдання, анкетування та тестування, контроль відвідування й успішності) та рівня онлайн-курсу (само- та взаємооцінювання, аудіо- та відео-лекції, сертифікація навчальних досягнень) [2].

Ефективність ПНС досягнуто шляхом якнайповнішого і точнішого узгодження вимог і можливостей студента. Враховуються всі обмеження, з якими стикаються викладач і студент.

Зазвичай, процес навчання реалізується з використанням декількох засобів комунікації одночасно, що дозволяє студентові бути обізнаним у всіх технологічних новинках. Ефективність дистанційного навчання полягає в тому, що студенти самі відчувають необхідність опанування дисципліною, а не вивчають її під тиском батьків чи викладачів. Слід також зазначити, що ефективність навчання чимало залежить від того, наскільки регулярно займається студент, оскільки неможливо сформувати систему знань протягом нерівномірного навчального навантаження. Проте жорстка звітність є важливим аспектом системи дистанційного навчання. За кожний пройдений розділ курсу студент звітує перед викладачем і поки цього не відбудеться, рухатися в навчанні далі студент не зможе.

Серед переваг ПНС слід визначити:

– гнучкість – можливість викладення матеріалу курсу з урахуванням підготовки, здібностей студентів. Це досягається через створення альтернативних сайтів для одержання більш детальної або додаткової інформації з незрозумілих тем, а також низки питань-підказок тощо;

– актуальність – можливість впровадження новітніх педагогічних, психологічних, методичних розроблень;

– зручність – можливість навчання у зручний час, у певному місці (відсутність географічних кордонів), здобуття освіти без відриву від основної роботи, відсутність обмежень у часі для засвоєння матеріалу;

– модульність – розподіл матеріалу на окремі функціонально завершені теми, які вивчаються у міру засвоєння і відповідають здібностям кожного окремого студента або групи загалом;

– економічна ефективність – метод навчання дешевший, ніж традиційні, завдяки ефективному використанню навчальних приміщень, полегшеному коригуванню електронних навчальних матеріалів та мультидоступу до них;

– можливість одночасного використання великого обсягу навчальної інформації будь-якою кількістю студентів;

– інтерактивність – активне спілкування між студентами групи і викладачем, що значно посилює мотивацію до навчання, поліпшує засвоєння матеріалу;

– більші можливості контролю якості навчання, що передбачають проведення дискусій, чатів, використання самоконтролю, відсутність психологічних бар'єрів;

– індивідуальний підхід (можливість навчатися у власному темпі, самостійно аналізувати навчальні ресурси, обирати ті, що відповідають власним цілям).

Отже, через застосування ПНС в ХНЕУ ім. С. Кузнеця враховано всі переваги дистанційного навчання, що дозволяє учасникам педагогічного процесу підвищувати ефективність навчання на основі всебічного використання освітніх інноваційних інформаційних технологій. ПНС забезпечують швидке і міцне опанування компетенціями: систематизують знання, розвивають пізнавальні здібності та розумові якості студентів, сприяють активізації їх навчальної діяльності, формують самостійність і відповідальність.

Список літератури

1. Березовський В. С. Створення електронних навчальних ресурсів та онлайн-навчання / В. С. Березовський, І. В. Стеценко, І. О. Завадський: [навч. посіб.] – К.: Вид. група ВНУ, 2011. – 208 с.
2. Положення «Про персональну навчальну систему як складову управління самостійною роботою студентів ХНЕУ» / укл. В. С. Пономаренко, Г. А. Полякова, І. В. Малець, Г. В. Білоконенко, В. М. Анохін. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2013. – 26 с.
3. Стрельников В. Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі: модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ / В. Ю. Стрельников, І. Г. Бритченко. – Полтава: ПУЕТ, 2013. – 309 с.

